

Dr Václav Mostecký:

Kašpar Matyáš ze Sudetu.

Jestliže se pan ředitel Josef Házer-Písecký pustil před jubilejními slavnostmi r. 1935 do historického románu s ústřední postavou Kašpara Matyáše ze Sudetu,¹⁾ měl jistě na mysli něco podobného, co Zikmund Winter ve svém Mistru Kampanovi. Zde vodňanský rodák zachycuje ve své osobě a na svých životních osudech tragický výsek českých dějin kolem Bílé hory, tam

¹⁾ JOS. HÁZER-PÍSECKÝ, *Paní Kateřina ze Sudetu*. Vlastivědný sborník Zlatá stezka, roč. VII. a VIII., TYŽ, *Kašpar Matyáš ze Sudetu*. Vyd. A. Dvořák, Vodňany, 1935, str. 321.

121

soused vodňanský dává nám prožívati totéž dějinné období na zmenšeném jevišti malého města královského v jižních Čechách, na křižovatce cest z Prachatic, Netolic a Čes. Budějovic do Písku, Týna, Prahy, Kutné Hory. I dramaticky zpracoval autor tutéž látku a s úspěchem tak popularisoval minulost a historii při oslavách 600. výročí Janova privilegia v roce 1936. Autor románu i divada se předem seznámil dosti podrobně s vnitřním životem ve městě, sledoval životní osudy hrdinovy i jeho současníků, oživil si na troškovitých pozůstatcích a ze suchých dat dobovou vůni i místopis, takže ve snaze po historické pravdě spíše dával přednost odbornému poučení nežli volnost básnické fantasmii.

Poněvadž podepsaný dodával neopracovaný stavební materiál ze svých zásob výpisků archivních, mohl by krok za krokem ověřovati jednotlivá data, doplňovaná v maličkostech fragmentálními náčrtky v Almanachu města Vodňan a v Průvodci po městě z r. 1914 a 1926. Místo takové práce, více zbytečné nežli obtížné, seznámím raději čtenáře s galerií postav, pokud mají k zajímavé osobnosti Kašparově nějaký vztah.

Kašpar Matyáš ze Sudetu přišel do Vodňan z Č. Budějovic, kde žili i dále jeho dva bratři, Daniel a Mikuláš. Sestra se provdala za soběslavského souseda a později primátora Václava Prokeciusa ze Sněberku. Přijetí Kašpara Matyáše za souseda se stalo v pátek po sv. Mikuláši 1607, za purkmistra Tomáše Herštejnského; purkrechtu musil složiti žadatel, předloživší zachovací list od pana purkmistra a pánů města Čes. Budějovic, neobvykle vysokou sumu 20 kop. Z Čes. Budějovic byl přijat téhož roku Benedikt Pyrynger za 2 kopy, pouze malovický tkadlec z panství p. Petra Voka z Rožmberka Vít Vrbský a Václav Hladeček s vejhostem od pánů města Týna nad Vltavou složili po 4 kopách.

Právo měšťanské bylo dáno Kašparu Matyášovi až po zákupu a zásnubách s jednou z nejbohatších nevěst ve městě, vdovou Kateřinou. Podle obvyklého tehdejšího způsobu oba snoubenci si navzájem »zdali« své statky, neboli sloučili společně majetek. Kateřina pocházela z rozvětveného rodu Píseckých. Její rodiče se jmenovali Tomáš Písecký a Anna. Tomáš provozoval řemeslo kloboučnické, měl dům na rynku, dvůr blízko špitála, zastával často úřady od r. 1525 až do smrti 1556. První manželka jeho byla Kateřina, dcera Jiřího a Doroty Hajřlové, kteří měli dvůr proti bráně Týnské. Dorota ovdověvši vzala si za druhého manžela Matěje Skálu a zemřela r. 1543. Z obou manželství Tomáše Píseckého pošlo více dětí, Dorota, Anna, provdaná za Mikuláše Fouňka, synovce slavného politika Bohuslava Ondřejovic, kdysi delegáta na sjezdu měst královských r. 1513 a člena výboru; syn Matouš Písecký přebíral pak funkce otcovy a zemřel 1582. Tedy dcera Tomáše Píseckého Kateřina pocházela z rodu slavného, ve městě předního. Narození kladu asi k r. 1544. Kateřina byla již dvakrát vdaná, když si brala jako třetího muže Kašpara Matyáše. Přirozeně majetku stále přibývalo, ale na děti byla všechna manželství chudá. První její muž byl Pavel Tomášek v. Kateřina jej milovala opravdovou láskou, jistě se k ní choval něžně, ač jako »kramář« (obchodník) měl více starostí než volného času na hříčky milostné. Ještě po letech jako matrona zkušená a ošlehaná vichřicemi života s tklivou vděčností naň vzpomíná a v testamentu stem kop obmýšlí Pavla Herštejnského pro památku jména milovaného manžela. Pavel byl synem Tomáška z Budějovické ulice (vedle rožního domu), jeho matka Alžběta se provdala ještě za Bartoloměje Pihona a Nikodéma Satrapu. Zemřela 1587.

Druhým ženichem Kateřiným byl švarný bakalář, správce vodňanské dvoutřídky Bartoloměj Vrbský, o nějaký rok mladší než paní nevěsta, ale také myslím již vdovec, neboť nechav cepování nezbedné mládeže, ve městě se usadil r. 1575, to jest zakoupil, vykonáváje úřady konšelský a purkmistrovský, r. 1604 dokonce primatorský. Do knih smluv svatebních zapsán jejich sňatek v krásném měsíci máji r. 1604. Tedy oba mladí manželé naplňují svým věkem dohromady jedno plné století. Přes opojení milostné jest již nevěsta opatrnější: nezdává všechen matejek ženichovi, nýbrž přijímá jej do statku po předešlém manželu a po matce, druhou polovici sobě zůsta-

vujíc. Ženich myslí ještě reálněji a vyhrazuje si jasně a určitě 500 kop, což není jmění nepatrné. Bohužel vkrátku Kateřina zase ovdověla a po druhé vstupovala do smutného stavu osiřelosti a opuštěnosti. A tehdy k vdově překypující jměním, důstojností a rodinnými vlivy a známostmi vzplál neuhasitelnou láskou Matyáš ze Sudetu, aby spojil majetek měštanský s erbem rytířským. Oba manželé zdali navzájem své statky 11. října 1607. Nevěsta byla alespoň o 25 let starší nežli ženich, proto není divu, že mužova láska se omezovala na jiné světské radosti s vyloučením rodinných sentimentalit. Ale ctižádosti Matyášově bylo učiněno zadost hodnostmi městskými, jimiž byl sice zahrnován ve skrovnosti, ale přece. R. 1608 byl zvolen starším obecním na předposledním místě za primase Jakuba Růzhy, r. 1611 již jej vidíme v hodnosti konšela, třeba zase posledního řádu, za primatorství Tomáše Herštejnského. R. 1613 fungoval jako městský rychtář při projednávání pozůstalosti předměstského souseda koželuha Šimona Zábalského. O velikosti jeho majetku svědčí to, že půjčil obci písecké r. 1613 v dubnu 700 kop.

Pravda, se šedivou svou manželkou hrubě nakládal a byl k ní podle její vlastní charakteristiky »arcinemilostivý«, ale přec si získává naše sympatie svým nebojácným vystoupením proti všemohoucímu gubernátorovi, který tiskl město a měšťany v době zástavy Marradasovy. Podstoupil dlouhý a těžký zápas, zaměnil pohodlný život v otroctví za hrdý zápas za svobodu. Nevyužil vlivu mocných přátel, kteří dovedli působiti i na Marradasova regenta Jeremiáše Taiga, opakoval svou »svévoli«, ač zakusil hořkosti trestů, a zmizel s jeviště 1636 podle referátu urozeného gubernátora Servaciusa Hurdome de la Fossen: »potom šatlavní dvéře mocně vyrazyl (!) a z města odešel«.

Tak se končí ve Vodňanech historie tohoto bouřliváka, hodně podobného kutnohorskému chvastounu a rváči, lehkomyšlnému frejři a přec upřímnému milovníku své vlasti a religionu evangelického — Mikuláši Dačickému z Heselova.